

УДК 340

ПОНЯТТЯ ЗАКОННОСТІ

Студент Є.В. Беренок гр. БП-2-16

Наук. керівник асист. кафедри А.П. Головащук

Київський національний університет технологій та дизайну

Вивчення проблем законності та правопорядку, їх однозначне тлумачення виключно важливо у зв'язку з тим, що всі без винятку галузеві юридичні науки, що досліджують різні аспекти права, правозастосовного процесу, так чи інакше, в кінцевому рахунку, обов'язково стикаються з ними. Особливу актуальність і практичну значимість проблема законності і правопорядку набуває у зв'язку з висунутою концепцією формування правової держави.

О. В. Зайчук написав, що: «...Законність та її функції є об'єктом уваги багатьох вчених-юристів. Це пояснюється актуальністю цієї категорії, що має як теоретичне, так і практичне значення. З точки зору теорії права законність визначається як правова категорія, що має самостійне значення і характеризується рядом теоретичних ознак. Як поняття, що вживається у юридичній практиці, законність характеризує поведінку всіх суб'єктів права та визначає рівень практичної реалізації прийнятих державою законоположень, а, отже, і рівень реальності самого права як засобу державно-владного впливу на суспільство» [1].

Навіть найдосконаліший закон живий тільки тоді, коли він виконується, впливає на суспільні відносини, на свідомість і поведінку людей. Ось ця сторона права, пов'язана з життям закону, його дієвістю, і характеризується поняттям "законність".

У недалекому минулому вітчизняна наука аналізувала законність переважно в аспекті вимоги загальної поваги до закону і обов'язкового його виконання всіма суб'єктами. Це по своїй суті правильне розуміння, однак, воно однобоко відображає зміст і сутність даного явища. У цьому випадку вимога законності поширюється лише на громадян та їх організації, органи, безпосередньо реалізують свої права та обов'язки. Діяльність же органів, що забезпечують правове регулювання (правотворчих і правозастосовних), знаходиться поза її змістом.

Забезпечення законності зводилося головним чином до роботи контрольно-наглядових та правоохоронних органів - виявлення порушників правових приписів та їхнього наступного покарання. Таке поняття законності, яке задовольняє потреби тоталітарного режиму, абсолютно не забезпечує нормального функціонування суспільства в умовах демократії і тим більше не сприяє формуванню та зміцненню правової держави і суспільства. Проблема законності - одна з центральних у теорії держави і права. Формування правової держави нерозривно пов'язане з піднесенням ролі закону його дотриманні всіма суб'єктами права.

Таким чином, законність можна визначити як принцип, метод і режим суворого, неухильного дотримання, виконання норм права всіма учасниками суспільних відносин (державою, її органами, громадськими та іншими організаціями, трудовими колективами, посадовими особами, громадянами - всіма без винятку). При цьому принцип виступає, як ідеальна форма законності - дотримуватися норм права повинні всі. У дійсності ж аж ніяк не всі правові норми і не всіма суб'єктами дотримуються і виконуються, має місце чимало порушень законності.

З законністю тісно пов'язане інше правове явище - правопорядок (правовий порядок). Правопорядок часто визначають як реалізовану законність.

Серед численних проблем юридичної науки і практики, які в останні роки привертають до себе підвищену увагу вчених-правознавців і суспільства в цілому, знаходяться питання правового порядку. Вони мають пріоритетне значення в правовому житті суспільства. Потреби та інтереси суспільства, держави, громадян постійно вимагають упорядкованості і стабілізації основних сторін суспільного життя. На сучасному етапі розвитку України чіткий і жорсткий громадський правовий порядок виступає єдино можливим шляхом подальшого руху.

Формування правової держави і цивілізований демократичний розвиток неможливі без цього. Правопорядок виступає необхідною умовою відображення економіки, функціонування всіх соціальних сфер, стабілізації життєвих процесів і становлення справжнього народовладдя. На правопорядку базуються всі сфери: соціально-культурна, економічна, і політична.

Законність - поняття багатоаспектне. Законність може розглядатися крізь призму таких категорій як «режим», «принцип», «метод», і характеризуватися у світлі цих категорій. Такого роду характеристики законності змістовно багато в чому схожі одна на іншу. Разом з тим вони близькі, але не тотожні, оскільки обумовлені різними точками зору на законність. У зв'язку із чим, можна говорити, що законність - це режим нормативного життя суспільства й держави, що вимагає точної відповідності поведінки (діяльності) суб'єктів права приписанням законів, підзаконних актів. Або можна акцентувати увагу на тім, що законність - це принцип державного й громадського життя, що виражається в точному, неухильному й однаковому здійсненні правових норм всіма суб'єктами права, тобто громадянами їхніми об'єднаннями, посадовими особами, державними органами, місцевого самоврядування [2].

Законність також можна розглядати і як метод здійснення державної влади, і як необхідний елемент демократії. Законність безпосередньо пов'язана із правопорядком.

Положення ст. 19 Конституції України вказує: правопорядок в Україні ґрунтується на засадах відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади,

місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, які передбачені Конституцією й законами України [3].

Отже, можемо зробити висновок, що правопорядок - це стан фактичної впорядкованості суспільних відносин, що є результатом дії законності. Законність і правопорядок виконують важливу роль для розвитку суспільних відносин, політичної стабільності, підвищення авторитету держави на світовій арені.

Література:

1. Загальна теорія держави і права - М.В.Цвік - Харків: Право, 2002. - 432 с.
2. Теорія держави і права - підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, Підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015. – 368 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. - № 30. - ст. 141.
4. «Human rights: theory and practice» Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the First International educational and scientific forum (Poland, January 23-28, 2017) – London: IASHE, 2017. – 184 p. // Kulak N. Natural rights: methods of protection – pp. 12-15.

УДК 340

ХАРАКТЕРИСТИКА ФОРМ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Студент М.П. Бутенко гр. БП-2-16

Наук. керівник асист. кафедри А.П. Головащук

Київський національний університет технологій та дизайну

Філософська категорія форми держави, поряд із сутністю й змістом, є найважливішою категорією юридичної науки і широко використовується в різних галузях знань, виконуючи організуючу системотворчу роль. Поняття форми держави розкриває взаємозв'язок між окремими аспектами держави, це дає поштовх для розгортання цього поняття «Держава» в цілісну теорію, систему понять. При цьому загальним елементом форми держави є форма правління. Адже держава в організаційному плані виступає як система органів, в якій кожен з них пов'язаний з державою в цілому а також і з іншими державними органами. Форма правління є багатоаспектним явищем тому й вивчається багатьма науками.

Важливе значення має форма правління для державного будівництва, так як дозволяє виявити найбільш суттєві структурно-інституційні характеристики, яких бажано досягти в процесі розбудови